

Poznań, dnia 14 kwietnia 2026 r.

Stanowisko Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie projektu ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (UC100, wersja z 13 marca 2026 r.)

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP), reprezentujący ponad połowę gmin wiejskich oraz miejsko-wiejskich w Polsce, przedstawia stanowisko w sprawie projektu UC100 z dnia 13 marca 2026 r., obejmującego reformę systemu gospodarowania odpadami opakowaniowymi, w tym wdrożenie systemu kaucyjnego.

Związek popiera kierunkowy cel reformy, jakim jest zwiększenie poziomu selektywnej zbiórki oraz recyklingu odpadów opakowaniowych, zgodnie z wymogami prawa Unii Europejskiej oraz zasadą „zanieczyszczający płaci”.

Jednocześnie wskazujemy, że obecny kształt projektu budzi istotne zastrzeżenia w zakresie stabilności finansowej systemu komunalnego, równowagi odpowiedzialności pomiędzy producentami a samorządami oraz zgodności z konstytucyjną zasadą samodzielności finansowej jednostek samorządu terytorialnego, wynikającą z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej pragnie wskazać kluczowe ryzyka systemowe:

1. Ograniczenie przychodów gmin z gospodarki odpadami

Projekt przewiduje wyłączenie ze strumienia komunalnego najbardziej wartościowych surowców (opakowania PET, aluminium, szkło), które zostaną objęte systemem kaucyjnym zarządzanym przez podmioty reprezentujące producentów. W konsekwencji gminy utracą istotne dochody ze sprzedaży surowców wtórnych, przy braku jednoznacznie określonego mechanizmu ich rekompensaty w ramach systemu ROP.

2. Centralizacja środków finansowych

Zgodnie z projektowanymi przepisami środki z opłat produktowych i opakowaniowych mają być gromadzone przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, bez ustawowo określonego algorytmu ich podziału oraz bez gwarantowanego udziału gmin. Może to prowadzić do ograniczenia realnej samodzielności finansowej JST.

3. Luka finansowa w okresie przejściowym (2026–2028)

System kaucyjny ma zostać wdrożony przed pełnym uruchomieniem mechanizmów ROP, co rodzi ryzyko istotnego spadku dochodów gmin w okresie przejściowym oraz konieczności pokrywania kosztów funkcjonowania systemu przez mieszkańców.

4. Mechanizm finansowania ex post

Projekt przewiduje rozliczanie kosztów po ich poniesieniu, na podstawie sprawozdań, co oznacza konieczność czasowego finansowania systemu przez gminy i może prowadzić do napięć w płynności finansowej, szczególnie w mniejszych JST.

5. Nierówności terytorialne w dostępie do systemu

Obowiązek zbiórki opakowań kaucyjnych dotyczy głównie dużych placówek handlowych, co w warunkach gmin wiejskich oznacza ograniczoną dostępność punktów zbiórki i niższą efektywność systemu.

6. Ograniczony udział samorządów w zarządzaniu systemem

Projekt przewiduje niewielką reprezentację JST w strukturach nadzorczych systemu ROP, co może ograniczyć wpływ gmin na jego funkcjonowanie oraz kontrolę nad przepływem środków finansowych.

Związek uważa za konieczne wprowadzenie następujących rozwiązań do projektu ustawy:

1. Integracja systemu kaucyjnego z ROP

Powiązanie przepływów finansowych obu systemów oraz przekazywanie części nieodebranych kaucji na finansowanie systemu komunalnego.

2. Prefinansowanie kosztów JST

Wprowadzenie obowiązkowych mechanizmów zaliczkowych finansowanych przez producentów, w tym cyklicznych wypłat dla gmin.

3. Ustawowy algorytm podziału środków

Określenie przejrzystego mechanizmu podziału środków uwzględniającego liczbę mieszkańców, rzeczywiste koszty systemu oraz poziomy zbiórki, przy czym co najmniej 50% środków netto z ROP powinno być przeznaczone na finansowanie zadań JST.

4. Mechanizm wyrównawczy na lata 2026–2028

Wprowadzenie czasowej subwencji finansowanej z opłat produktowych, rekompensującej utracone dochody ze sprzedaży surowców.

5. Zapewnienie dostępności systemu na obszarach wiejskich

6. Określenie minimalnej gęstości punktów zbiórki, dopuszczenie mobilnych punktów odbioru oraz wsparcie finansowe dla mniejszych placówek handlowych.

7. Wzmocnienie nadzoru i reprezentacji JST

8. Zwiększenie udziału JST w organach systemu do poziomu co najmniej 50%, objęcie systemu nadzorem Najwyższej Izby Kontroli oraz zapewnienie transparentności przepływów finansowych.

Podkreślamy, że skuteczna reforma systemu gospodarowania odpadami opakowaniowymi wymaga zapewnienia równomiernego podziału odpowiedzialności pomiędzy producentów i samorządy, stabilnych źródeł finansowania systemu komunalnego oraz zgodności z zasadami konstytucyjnymi i unijnymi.

Projekt UC100 w obecnym kształcie nie może zostać przyjęty, gdyż prowadzi do przeniesienia kosztów systemu na mieszkańców oraz stwarza ryzyko destabilizacji systemu gospodarowania odpadami na poziomie lokalnym.

Związek deklaruje gotowość do ścisłej współpracy z Ministerstwem Klimatu i Środowiska przy opracowywaniu rozwiązań zapewniających efektywność środowiskową, stabilność finansową jednostek samorządu terytorialnego oraz pełne respektowanie zasady „zanieczyszczający płaci”.

W związku z powyższymi zastrzeżeniami, Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej przygotował zestaw szczegółowych poprawek legislacyjnych, mających na celu wzmocnienie roli gmin, zapewnienie stabilności finansowej systemu komunalnego oraz równych warunków funkcjonowania systemu kaucyjnego. Załączamy je niniejszym do stanowiska jako integralną część naszej opinii w sprawie projektu UC100.

Przewodniczący Zarządu
Związku Gmin Wiejskich
Rzeczypospolitej Polskiej
St.
Stanisław Jastrzębski